D·N
19/9 1946

Byrnes och Wallace

Oenigheten i världen sprider sig. Den uppenbarade sig stormakterna emellan så snart kriget var slut. Den framträdde i förhållandet mellan de mindre staterna så snart de fick tillfälle att mötas på fredskonferensen. Den har nu spritt sig till den amerikanska regeringen: handelsminister Wallace står emot utrikesminister Byrnes och president Truman håller med båda i tur och ordning — först med Byrnes, som framlade presidentens synpunkter i sitt tal i Stuttgart, sedan med Wallace, som kom med en bitter kritik av Byrnes i ett tal som presidenten hade läst på förhand, och sedan återigen med Byrnes, som nu anses ha ordet i detta sällsamma replikskifte. Den öppna diplomatin hade tagit hand om fredskonferensen och ställt till den ena skandalen efter den andra. Den öppna diplomatin har nu trängt in i konseljsalen i Vita huset och avslöjar en president som vacklar mellan stridiga ministerkolleger.

Diskussionen rör sig om Amerikas ryska politik, det vill praktiskt taget säga hela den amerikanska utrikespolitiken, eftersom Moskva spelar över en väldig båge, från Europa över Främre och Mellersta Orienten till Östasien, och möter de anglosachsiska makterna i alla stötriktningarna. I dessa spänningsfält är England en äldre motståndare till Sovjetunionen än det länge isolationistiska Amerika. Även sedan Amerika anmält sina intressen i Fjärran Östern betraktade Sovjetunionen England som huvudmotståndaren och riktade sin första stora utrikespolitiska aktion efter inbördeskrigets slut mot Englands ställning i Kina. De angloamerikanska förbindelserna måste alltså bli ett viktigt led i Amerikas förhållande till Sovjetunionen.

Roosevelt utgick från att England är Amerikas framskjutna strategiska position och att angloamerikansk solidaritet måste utgöra grunden för Amerikas utrikespolitik. Detta rubbas inte av det förhållandet att Roosevelt betraktade Churchill som en inbiten tory, enligt vad sonen Elliot Roosevelt påstår i sina anteckningar om mötena mellan den amerikanske och engelske krigsledaren. Roosevelts framtidsplaner på kolonialfolkens successiva befrielse delades inte i alla delar av Churchill, men den realiseras nu av arbetarkabinettet både i Syrien, i Transjordanien, i Egypten och i Indien. President Truman besväras inte av någon principiell meningsskiljaktighet mellan England och Amerika på denna punkt då han fortsätter den Rooseveltska linjen om angloamerikansk sammanhållning. Wallaces utfall mot den engelska imperialismen, som Amerika inte skulle ha något intresse av att stödja, drabbar inte den aktuella engelska politiken.

Men det angloamerikanska samförståndet är inte exklusivt. Det utesluter inte, det accepterar i ord och handling Sovjetunionen som stormakt, som en av de tre stora, enligt den gängse termen. På den punkten hade inte heller Churchill en avvikande mening, i själva verket var han den förste som på ett demonstrativt sätt — skall vi säga lite hjärtnupet — räckte Sovjetunionen handen. Det skedde i det rysk-engelska alliansfördrag som undertecknades i London i maj 1942. Fördraget var avsett att för en tid av tjugu år efter fredsslutet säkerställa en vänskaplig kontakt och gemensamma rådslag mellan de båda länderna. Grundvalen för samarbetet mellan England, Amerika och Sovjetunionen var Atlantdeklarationen, som hade accepterats av dem alla. Det är visserligen sant att Atlantdeklarationen angav ett ideal som ingen väntade att se realiserat under överskådlig framtid. Men mellan ett halvhjärtat accepterande av Atlantdeklarationens principer och det fullständiga söndertrasande som vi nu bevittnar är dock ett stort steg. Det är också sant att de ledande makterna inte kan ha räknat med ett samarbete som skulle vara förskonat från friktioner och meningsmotsättningar. Men därifrån och till det nu pågående våldsamma diplomatiska kriget mellan Sovjetunionen och de anglosachsiska makterna är också ett stort steg.

Ett element måste alltså ha tillkommit som inte var förutsett på den anglosachsiska sidan — eller som, ifall det var förbisett, sveptes i en avvaktande tystnad så länge kriget pågick. Ser man tillbaka på det år som gått sedan de militära operationerna avslutades lär man inte kunna undgå att fastställa två drag som dominerar utvecklingen. Det ena är ett snabbt stigande crescendo av ryska klagomål mot de anglosachsiska makterna, först huvudsakligen riktade mot England, men sedan också mot Amerika. Det andra draget är de anglosachsiska makternas upprepade erbjudanden att gemensamt med Sovjetunionen undanröja de uppgivna anledningarna till de ryska klagomålen. Dessa ansträngningar har varit fåfänga. Inga framsteg har gjorts i en enda väsentlig fråga, i snart två månader har man efter vidlyftiga förhandlingar mellan utrikesministrarna hållit på med fredsvillkoren för de tyska vasallstaterna, och slutet skymtar ännu inte.

Då det inte är sed i förhandlingar mellan stormakter att den ena parten finner sig i att konsekvent stryka på foten, har Byrnes i sitt tal i Stuttgart markerat en ståndpunkt som är ganska klar och inte helt oväntad: den går ut på att det måste bli ett slut på den ryska förhalningspolitiken. Redan på ett tidigt stadium kunde man misstänka att ju längre det dröjde med en allmän uppgörelse, desto bättre för Sovjetunionen. Genom ockupation eller på annat sätt befäster Sovjetunionen sitt dominerande inflytande i den del av Europa som ligger öster om en ungefärlig linje från Lybeck till Adriatiska havet. Eller med andra ord: Sovjetunionen bedriver en politik med fullbordade fakta som avser att prejudicera den blivande fredsuppgörelsen.

Just i dagarna föreligger en bekräftelse att denna tolkning av den ryska politiken är riktig. Den lämnas i Molotovs replik till Byrnes angående gränsen mellan Polen och Tyskland. Byrnes hade, som man torde erinra sig, framhållit att Potsdamkonferensen överlät åt Polen att förvalta de tyska områdena öster om Oder och Neisse, men endast som ett provisorium, framtvingat av omständigheterna — den definitiva gränsen skulle fastställas vid fredsslutet. Härtill svarar Molotov med hänvisning just till de faktiska förhållanden som har inträtt under den långa tid Moskva har förhalat uppgörelsen med Tyskland: den tyska befolkningen har ju evakuerats, polacker har i massor ryckt in i tyskarnas ställe — "själva tanken att låta denna förflyttning gå tillbaka synes otrolig, för att inte tala om hur grymt det skulle vara för både polacker och tyskar". Molotov hänvisar till att förvaltningen "för andra året i följd ligger i polska regeringens händer" och att "de faktiska förhållandena" nu inte kan rivas upp.

Här ligger kombinationen av förhalnings- och fait accompli-politik i öppen dag.

Byrnes har slutligen reagerat mot denna politik. Han önskar, liksom Wallace säger sig önska, att Sovjetunionen skall samarbeta och möta Amerika "på halva vägen" — det negativa resultatet hittills beror enligt Wallace på att den amerikanska politiken "ledes och influeras av dem inom och utanför Förenta staterna som vill ha krig med Ryssland". Det är en allvarlig beskyllning, låt vara att den framföres endast antydningsvis. Den torde inte vara ägnad att stimulera Sovjetunionen till det önskade samarbetet, även om en varning till de uppjagade kretsar i Amerika som tydligen gör sig förtrogna med tanken på ett nytt världskrig kunde anses påkallad. För egen del rekommenderar Wallace en radikal omläggning av den amerikanska politiken, som är uttryck för en ny isolationism. Han säger: vi skall övertyga Sovjetunionen att vi inte tänker "rädda brittiska imperiet" och inte gå till krig för våra oljeintressen i Mellersta Orienten. Hur illa vi än tycker om ryssarnas jordpolitik, expropriering av industrin och undertryckande av de grundläggande friheterna skall vi inte blanda oss i vad de gör i Europa — "om vi tycker om det eller inte kommer ryssarna att försöka socialisera sin inflytelsesfär, precis som vi försöker demokratisera vår inflytelsesfär". Villkoret för att Amerika skall ge Sovjetunionen fri hand är emellertid att den amerikanska handeln i den ryska sfären inte hindras. Kina är däremot "ett speciellt fall", kinesernas jord och industri och frihet ligger Wallace varmare om hjärtat än de östeuropeiska folkens. Fastän Kina, säger han, har den längsta gränsen med Sovjetunionen, fordrar världsfreden att Kina inte blir en främmande makts inflytelsesfär, vare sig politiskt eller ekonomiskt. I Kina, där Amerika har vitala intressen, kräver han en "hands off-policy", i Europa är det tillräckligt om den amerikanska handeln inte blir lidande.

En politik efter dessa linjer bör bli den största frågan vid de förestående kongressvalen och sedan ända fram till presidentvalet om två år, anser Wallace. Själv skriver han redan på ett nytt tal.

Folkskolorna. Överlärartjänsten i Huddinge skoldistrikt söks av t. f. överläraren där Harry Claëson samt folkskollärarna G. Bengtzelius, Stuvsta, E. Thorslund, Tureberg, Einar Astner, Stockholm, P. Anelid, Gyttorp, Aron Andersson, Östersund, H. Dahlin, Askersund, R. Harring, Vänersborg, G. Israelsson, Stora Rör, J. Löfgren, Töre, och H. Akerlund, Djurås.

Annons.

God kostymvård, god ekonomi. Kostymens livslängd ökas genom regelbundet återkommande renovering vid Saltsjöbadstvätten. Namnanrop.

Radiochefens svar på kritiken av honoraren

för föredrag och skådespel i radio är avgjort otillfredsställande. Han tycks anse allt bra som det är. Radiotjänsts chefer har, säger han, ingen känsla av att föreläsare och författare tvekar på grund av de låga arvodena, men skulle stå till förfogande om honoraren höjdes. För den som hört en rad utmärkta föredragshållare klaga över de usla arvodena i radio verkar detta resonemang verklighetsfrämmande. Med all säkerhet skulle förstklassigt folk, i detta fall som i andra, hellre ställa sig till förfogande, om de finge rimlig betalning för sina prestationer. Hr Hugo erinrar också om att fixa arvoden för föreläsningar inte finns, utan att honoraren bestämmes från fall till fall. Denna princip är utan tvivel riktig. Men den tillämpas på ett föga tilltalande sätt; ytterst vanligt är att ett abnormt lågt arvode föreslås av Radiotjänst och att de som ombedes hålla föredrag först genom en otrevlig förhandling kan pressa upp sitt gage till ett anständigt, om också fortfarande alltför lågt belopp. Man skulle önska att Radiotjänst med förståelse och intresse mötte förslag som endast avser att främja radions verksamhet; ett självbelåtet avvisande av alla kritiska reflexioner är sannerligen inte på sin plats.

Hr Hugo ingår inte närmare på honoraren för teaterpjäser. Han får därför antas vara nöjd med systemet även på denna punkt, dvs. med att dramatik betalas pr minut och så lågt att ett spel på en timme i regel inbringar författaren omkring 500 kronor. Det förtjänar tilläggas att även när det gäller teaterpjäser honoraren är ungefär dubbelt så höga i den danska radion och att man här i vida större omfattning än i Sverige höjer honoraret vid repris. Men om Radiotjänst, vilket åtskilligt tyder på, anser sina program stå idealet nära, finns naturligtvis ingen anledning till ändring i något hänseende.

PRESSGRANNAR

Varannan dag heter det att nu är ryska avtalet genast färdigt, nu har förhandlarna kommit överens om allt väsentligt, det som återstår är mest småsaker. Omedelbart efter den sorgliga valdagen uttalade statsrådet Myrdal en blyg förhoppning om att alla här hemma skulle visa sig lika belåtna med uppgörelsen som han själv och de svenska ombuden. Men fortfarande står publiken och väntar. Ingenting hörs av. Under tiden har Svenska Dagbladet (h) sammanfattat sina intryck. De lovar inte precis något hjärtligare mottagande:

> Som en följd av den offentliga diskussion, som i somras ägde rum i riksdagen och i pressen, har regeringen tvingats följa en försiktigare kurs och ta större hänsyn till sakliga invändningar mot det första avtalsförslaget... Kritiken har gällt den lättvindighet, med vilken svenska utfästelser givits, och den bristande kontakt med den svenska industrins produktions- och exportproblem i stort, som avslöjats. Skall detta kallas dirigerad ekonomi, så är det i alla fall motsatsen till vettig planhushållning.

På ryskt håll är man emellertid angelägen att behålla siffran 1 miljard som femårsram för kreditavtalet. Från svensk sida har klargjorts att den totala exporten av de varor som Ryssland i första hand önskar under avtalsperioden icke kan beräknas uppgå till mer än cirka 550 miljoner. Den svenska exportindustrins ståndpunkt till denna avtalsfråga har varit och är att vi icke bör ikläda oss förpliktelser som icke med säkerhet kan uppfyllas:

> Först när avtalsförslaget ligger på bordet, blir det möjligt att bedöma, i vilken utsträckning man tagit hänsyn till dessa synpunkter. Varje försök att pressa det svenska näringslivet in på en annan väg skulle medföra högst olyckliga konsekvenser. En ensidig inriktning av den svenska produktionen och ett åsidosättande av våra andra exportintressen kommer att dyrt hämna sig.

De som önskar ekumenisk enighet om det stora verket kommer emellertid att framställa det som en fosterländsk plikt för oppositionen att inte fullfölja den kritiska granskningen av avtalsarbetet. De vill bara höra beröm och instämmanden tillsammans med intetsägande fraser, som höljer det hela i ett rosafärgat töcken.

Bondeförbundets röstmässiga stagnation är en sida av valresultatet som tilldragit sig rätt liten uppmärksamhet. För en bedömning av hur den politiska vinden blåser och sympatierna förskjutes är partiernas procentuella andel av valmanskåren den viktigaste vägledningen. Särskild betydelse får därvid naturligtvis tillmätas förändringen sedan 1944 års val. Bondeförbundets procentsiffra var sistnämnda år 13,6 och den preliminära siffran för årets val 13,7. På grund av bondeförbundets alltid ringa andel av poströsterna är det för övrigt mycket troligt — påpekar Sundsvalls Tidning (fp) — att den definitiva sammanräkningen med poströsterna tillfogade för bondeförbundets del kommer att ge till resultat siffran 13,6. Det måste innebära en svår besvikelse för bondeförbundet att den väntade framgången uteblev:

> Bondeförbundsledningen hade hoppats mycket av sin propaganda i dyrortsfrågan. Dessutom trodde man sig kunna vinna åtskilliga småbrukare från socialdemokraterna. De statistiskt sett imponerande höga medlemssiffrorna i bondeförbundets ungdomsrörelse SLU gav också anledning till en förmodan att den stora ökningen av unga väljare skulle till relativt stor del betyda rösttillskott till bondeförbundet. Tydligen har antingen alla dessa förhoppningar svikits eller också vinster av dessa slag kompenserats genom förlust av tidigare bondeförbundsväljare. Bland väljarna har bondeförbundet blivit det minsta av de borgerliga partierna!
>
> Varpå beror det då att bondeförbundet trots sin stagnation sedan 1944 vunnit ett icke så ringa antal landstingsmandat? Jo, detta förklaras dels av den ökning av dess andel i valmanskåren från 13,2 till 13,6 procent, som ägde rum mellan 1942 och 1944, och dels på högerns tillbakagång, som medfört vissa valtekniska vinster för bondeförbundet.
>
> Folkpartiet ökade sin andel av valmanskåren nästan tre gånger så mycket som kommunisterna. En stegring ägde nämligen rum från 12,9 till 15,6 procent. Den högsta siffra folkpartiet uppnådde på 1930-talet var just 12,9 procent, varför årets resultat betyder att en helt ny nivå uppnåtts. Bondeförbundet däremot har icke i år fått den andel av valmanskåren som det uppnådde vid 1936 års val. Den var 14,3 procent. Ingen torde därför kunna bestrida att det är den sociala liberalismen vilken står som valets segerherre. Bondeförbundets förhoppningar att genom omkostymeringen till ett s. k. "landsbygdsparti" vinna förtroende bland andra folkgrupper har däremot grusats.

Spådomarna om att högern skulle reduceras till det minsta bland de borgerliga partierna har visat sig vara oriktiga, säger Sydsvenska Dagbladet (h) med adress till bondeförbundet:

> Slutresultatet torde ge vid handen, att högern fortfarande leder med omkring 40.000 väljare framför bondeförbundet. Folkpartiet har gått om högern, men skillnaden mellan dessa partier lär komma att stanna vid omkring 25.000 röster. Varje tal om att den borgerliga vänstern enbart på grundval av en så smal marginal — vilken helt uppbäres av nytillkomna frireligiösa väljare utan egentlig politisk mantalsskrivningsort — skulle kunna göra anspråk på att betraktas som det ledande oppositionspartiet, faller på sin egen orimlighet. De borgerliga partiernas insatser under de närmaste åren få därvidlag fälla utslaget.

Mot det resonemanget finns inget att invända. Det är inte bara kvantiteterna som fäller utslaget — det gäller kvaliteten. För resten fungerar de gamla riksdagsgrupperna tills vidare med ungefär samma sammansättning som förut. Den nödvändiga förnyelsen inom folkrepresentationen — nödvändig inte minst för folkpartiet — kommer först längre fram. Under tiden måste de ledande och deras närmaste medhjälpare spänna krafterna för att motsvara de stegrade anspråken. Vad högern angår blir det särskilt intressant att se hur partiets representanter i riksdagsdebatterna kommer att hävda de yviga, genom valkampanjen vida beryktade finans- och skatteteorierna. Eller är det kanske de som skall avskrivas i samband med en utlovad självprövning efter [illegible]

OFFICIELLT

Armén. [illegible]

Överståthållarämbetet. [illegible]

Läkarna. [illegible]

[illegible]

Det blir en slant

även om man inte får högsta vinsten

Hur man bildar ett kapital med tillhjälp av premieobligationer beskrives i vår broschyr "Ett roligt sätt att spara", som kan rekvireras från våra kontor.

SKANDINAVISKA BANKEN

Revisionssekreterarföreningen, som ansluter sig till grundsatserna att en allmän förhöjning av tjänstemannalönerna är motiverad och att löneförbättringen måste göras större för lägre tjänstemän än för högre, yrkar på full kompensation över hela linjen för ökningen av levnads-

NK

Billiga tvättsäckar!

NK har just fått in ett parti tvättsäckar av utmärkt bomullskvalitet. Varje säck rymmer ungefär 25—30 kg. tvätt och priset är fenomenalt förmånligt, per styck 4:90

Försäljningen äger rum i

Ljusgården.

A/b Nordiska Kompaniet

Kraftigare kost till lägsta poäng

Oxbringa
färsk och rimmad, 200 p. kg. 2:20, 2:10
Oxstek mör .... 300 p. 3:50, 3:20
Högrev .... 300 p. 2:40, 2:20
Köttfärs .. 400 p. 3:10
Biff välhängd .. 400 p. 6:50

Gäller det fisk föreslå vi:

Strömming	kg.	1:15
Blekingesill	„	1:15
Vitling	„	1:30
Kolja	„	1:60
Rödspätta	„	2:—
Torskfilé	„	2:—
Stor Makrill	„	2:25
Stor Sjötunga	„	3:—
Kummel	„	3:25
Piggvar	„	3:50
Laxforeller	„	6:—
Blanklax i bit	„	9:—

Nykokta honkrabbor från pr styck 1:75

Extra fin Blomkål kg. 75 öre
Goda morötter .. kg. 35 öre
Fin purjo .... kg. 1:20
Rädisor .... knippa 12 öre

Mogna Tomater — Stor Sallad — Grön Gurka — Stor Blekselleri — Brysselkål — Champinjoner — Färsk Paprika — Syltlök — Chicorée-frisée — Scaroles-sallad.

Köp Edra lingon nu
Våra butiker ha verkligt förstklassiga norrlandslingon pr kg. 95 öre

Prins Wilhelms kaffe kungligt gott pr kg. 5:60

ALLT TILL LIVS FRÅN CARL LARSSONS LIVS OCH FÖRENADE LIVS

Telefon namnanrop: "CARL LARSSON" och "FÖRENADE LIVSMEDEL".